

Mente & Manu

TALLINNA TEHNIKA ÜLIKOOLI AJALEHT

Talvised lõpuaktused

2003. aasta detsembris lõpetas Tallinna Tehnikaülikooli 344 üliõpilast, neist 288 bakalaureuse- ja diplomioppes ning 56 magistrioppes. *Cum laude* lõpetajaid oli 10.

Kokku andis 2003. aastal Tallinna Tehnikaülikool diplomi 1278 lõpetajale: bakalaureuse- ja diplomioppes 999, magistrioppes 230, doktorioppes 21 ja õpetajakoolituses 28 inimesele.

Aime Piht
vastuvõtu- ja üliõpilastalitus

Eesti Põlevkivi: teadus ja tööstus läbi aegade

TPÜ Akadeemilise Raamatukogu fuajees on kuni 1. märtsini avatud näitus "Eesti Põlevkivi: teadus ja tööstus läbi aegade".

Väljapanek on koostatud seoses mitmete tähtpäevadega - Eesti õli-tööstus 80, TTÜ Põlevkivi Instituut 45 ja rahvusvaheline teaduslik-tehniline ajakiri OIL SHALE 20 - ning selle eesmärgiks on anda ülevaade Eesti põlevkiviuringute ja -tööstuse

(geoloogia, kaevandamine, õli- ja keemiatööstus, tsemenditööstus, põlevkivienergeetika, ökoloogia) ajaloolisest arengust. Osa näitusest tutvustab Kohtla-Järve Põlevkivimuuseumi ja Kohtla-Nõmme Kaevandusmuuseumi ekspositsiooni kuuluvat ulatuslikku fotokogu ja valikut temaatilisest kunstikollektsioonist. Viimane on väljas galeriis. Näituse idee autor on Aili Kogerman.

Kuressaare Kolledzhil uued ruumid

Tallinna Tehnikaülikooli ning Kuressaare Linnavalitsuse asutatud mitmetulundusühingule Kuressaare Campus kuuluva hoone Rohu tänava poolse tiiva teisel korrusel leiavad endale koha elektroonika õppeklass, e-ülikooli arvutiklass ning kolledzhi administratsioon. Õppetöö läbiviimiseks on võimalik kahasse Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasiumiga kasutada ka sama maja esimesel korrusel asuvaid auditooriume.

Hoone renoveerimist ning ruumide sisustamist toetas Saarte programm enam kui ühe miljoni krooniga.

Uus maja toob Kuressaare tudengeile naeratuse näole

Avalik-õiguslike ülikoolide mõttetalgud

8. ja 9. jaanuaril 2004 toimus Nabala mõisas Tallinna Tehnikaülikooli korraldusel järjekordne avalik-õiguslike ülikoolide õppeproktorite ja õppeosakondade juhatajate nõupidamine.

Lisaks Kunstiakadeemia, Muusikaakadeemia, Põllumajandusülikooli, Pedagoogikaülikooli, Tartu Ülikooli ja Tehnikaülikooli õppeproktoritele ja õppeosakondade juhatajatele osalesid nõupidamisel ka Haridus- ja Teadusministeeriumi esindajad.

Nõupidamisel käsitletud teemadest ühe olulisemana tõi TTÜ prorektor Jakob Kübarsepp välja Euroopa ainepunktide ülekande süsteemile (ECTS) ülemineku. Ühisel arutelul otsustati, et kõik Eesti avalik-õiguslikud ülikoolid lähevad uuele ainepunktide süsteemile üle koos.

TTÜ õppeosakonna juhataja Maiki Udum esines nõupidamisel ettekandega varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamisest (VÖTA) vastuvõtul, õppekava täitmisel ning õppe-

jõudude valimisel. Varasemate õpingute ja töökogemuste arvestamist on järgmisest õppeaastast kavas rakendada ka TTÜs.

Käsitleti akadeemiliste kraadide nimetuste ühtsustamist. Nõupidamisel pakuti alternatiivina välja teadusvaldkonna-põhist akadeemiliste kraadide süsteemi.

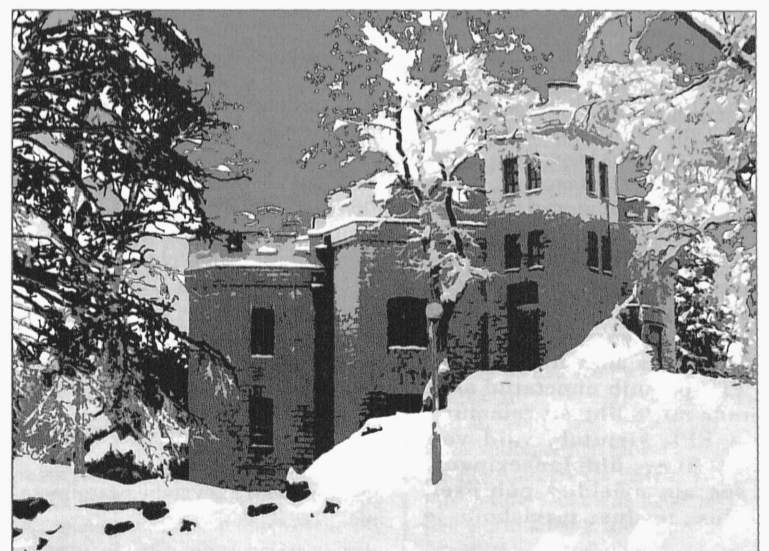
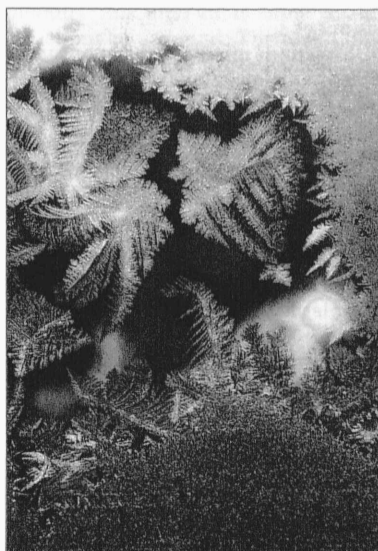
Samuti arutleti võrkeelse õppe probleemide üle. Kavandati ülikoolides õpetatavate ingliskeelsete ainete ühtse registri koostamist, millele oleks juurdepääs kõikide ülikoolide kodulehekülgedelt.

Käsitleti ka kvaliteeditagamise süsteemi täiendusõppes, mis peaks olema integreeritud tasemeõppe kvaliteeditagamise süsteemi. Nõupidamise päevakorras olid samuti 4+2 magistriõppe (teadusmagistriõppe) jätkumine, ülikoolide koostöö õppekavade / moodulite / õppeainete / e-õppematerjalide ettevalmistamisel ning kaugemas tulevikku vaatav arutelu teemal "Ülikoolimaastik aastal 2015".

Lummas Nõmme fotodel

Kuu aega võisid Tehnikaülikooli peahoone külalastjad imetleda pikas koridoris pilkupüüdvat näitust meie fotograafi Viivi Ahoneni loomingust, kunstilise fotograafia vahenditega teostatud ülesvõtteid ajaloolisest Nõmme linnaosast. Palusime talt ka pilte Mente et Manu esikülge kaunistama. Fotol "Talvine loss" avaneb meie silmadele külmkirkas värvi-ilus Glehni loss, "Jäälilled" aga viivad meid mõtetes tagasi pühalikku jõuluaega. Viivi Ahonenile jääb soovida, et ta oma annet vaka all ei hoia ning jätkab Eestimaa ilu vahendamist sel omapärasel kütkestaval viisil fotograafia võimalusi kasutades.

Mart Ummelas

Vaimust, võimust, traditsioonidest ja internetipõhisest õppes: oma mõtteid ja laenatud tarkust

1.

Toomas Rang
professor

Eessõna

Viimasel ajal on meid ümbritsevas maailmas toimunud olulisi sündmusi, mis hakkavad mõjutama ka meie ülikooli elu lähema 5-10 aasta jooksul. Ümbritsevast keskkonnast lähtuvad ohud tunduvad osaliselt isegi nii põhimõttelised, et neile mõeldes võib täna ainult pead vangutada. Lisaks sellele on mitte kauges tulevikus oodata ka olulisi ja paratamatuid muutusi ülikooli enda sees.

Olles viimasel ajal sattunud mitmele intrigeerivale kirjatükile ning jälgides tendentse nii maailma kui ka Eesti koolitusmaastikul olen natuke murelik, ja nii see kirjatükk sündiski, ehkki komponeerimise tõeliseks ajendiks olid kaks hiljutist sündmust, mis kumbki eraldi võetuna ehk ei oleksidki viinud sulepea haaramisele, aga kuna need toimusid koos ning ajaliselt lähestikku, panidki nad mind tegutsema.

Esimeseks signaaliks oli 2003. aasta 16. detsembri "Eesti Päevalehes" ilmunud intervjuu tänaseks juba ametis oleva haridus- ja teadusministeriumi kantserlari, kes kõige muu hulgas ütles järgmist: "Olen äris harjunud mõtlema kliendikeskselt. Haridussüsteemi kliendid on õpilased; ministerium, selle osakonnad ja õpetajad on kõik teenindajad."

Meie ei tööta küll koolis, vaid ülikoolis, aga kuulume oma tegemistega sama ministeriumi valitsemisalasse. Intervjuud lugedes tekkis küll küsimus, miks teateid ja kirikuid ei kiputa veel teenindusastusteks tituleerima, aga jäägu see arutelu mujale.

Teine, ning oluliselt šokeerivam lu-

Enamik humanitaar- ja sotsiaalteaduste erialade lõpetajaid töötab taksojuhtide, bussikonduktorite, ettekandjatena ...

gu juhtus aga mõni päev hiljem. Ilmselt said ka paljud minu kolleegid novembri teisest poolt oma arvutisse üle maailma leviva e-sõnumi, kus käsitleti ülikoolide reformivajadust. Minuni jõudis selline sõnum eelmise aasta 20. novembri paiku.

Milles siis asi? Lookese pealkiri kõlas inglise keelest tõlgituna ligikaudu selliselt: "Ülikoolid ja sportlaste jalad, kas ka võrdselt kasulikud?" Tsiteeritav lugu algab "fakti" nentimisega, et ülikoolid on ühed hädsed institutsioonid ja nad maksavad hirmus palju raha. Edasi nenditakse, et *PhD* on sisuliselt auhind initsiatiivpuuetega õppejõududele vältimaks konkurentsi ja niikaua kui mõttetuid akadeemilisi kraade kasutatakse mõõduühikuna, on see propaganda madalatele standarditele ja kultuuritusele. Niimoodi siis!

Edasi teatas loo autor, et ülikoolid on ikka tõepoolest kasutatud asutused, mille tõestuseks tõi ta näitena mingi USA ülikooli sotsiaalteaduskonna lõputöö teema (vaba tõlge) "Postmodernsed õppeperspektiivid vaadelduna lesbiliste, biseksuaalsete ja lihtsalt õppivate puuetega üksikemade näidetel Guatemala külaühiskonna kontekstis."

Kuni selle momendini võis juttu ka pilana või isegi provokatsioonina võtta, ning oli natuke naljakaski, sest käis rohkem klassikaliste ülikoolide pihta. Edasi läks asi kummaliseks, sest väideti tõsimeeli, et ülikoolid oma tänases vormis on tõepoolest mõttetu tegevuse viljelejad ja kõige efektiivsemaks tulevikuõppe vormiks saab hoopis koduõpe (*Home Education*). Muidugi, eks see vihjab ilmselgelt internetipõhisele õppele, kuid tonaalsus oli vapustav. Minu arvates väga toorelt

väljendatud ja probleemgi pole mitte niivõrd tonaalsuses, vaid selles, et levitatakse teatud mõtteviisi. See teeb murelikuks!

Tõepoolest, üks esimesi mõtteid pärast lugemist oli, kas on alanud globaalne kultuurirevolutsioon või on ka mujal rullnoklus pead tõstmas. Kuid nagu öeldud, tehnikainimesena oli mul seda juttu siiski natuke kergem seedita ja täna võtan ma lagu ennast juba kerge huumoriga.

Kui siin praegu ilmuma hakkav kirjutis oli juba peaaegu valmis, sattus mulle aga kätte Ameerika ülikoolide assotsiatsiooni teade, kus kritiseeriti Michigani ülikooli ühe omal ajal valminud uuringu kalevi alla panemise eest, mis nüüd mingit moodi jälle pinnale oli kerkinud.

Mida siis Michigani ülikoolile süüks pandi? Aastatel 1976-1980 viidi Michigani ülikoolis läbi uuring lõpetanute tööhoive kohta. Uuriti seda, kas lõpetajail on tööd ning kas töötatakse ka kõrgharidust eeldatavatel (soovitavalt ka erialalistel) ametikohtadel. Uuringu aruandest aga selgus, et enamik humanitaar- ja sotsiaalteaduste erialade lõpetajaid töötab hoopis kas taksojuhtide, bussikonduktorite, ettekandjatena või jätkas pikaajalisi (*unending*) õpinguid kraadiõppes. Selline tulemus otsustati siis tookord panna kalevi alla ja uusi uuringuid lähiaegadel mitte enam korraldada.

Huvitav, huvitav, kuidas siis Michigani loo valguses hinnata eespool refereeritud provokatsioonilist e-sõnumit, mis väidab, et ülikoolid on kasutatud institutsioonid!? Intrigeeriv, eks? Pagan võtaks, pikaks venis see eessõna!

Sissejuhatus

Mati Heidmets kirjutas 2003. aasta 6. detsembri Postimehes: "Teadmusühiskonna (*knowledge based society*) teooria räägib tegelikult ebameeldivatest asjadest - stabiilse ja harjumuspärase elukorralduse asendumisest kiire muutumise ja pideva

Esimese samm teadmusühiskonna poole on aus peeglisvaatamine ja oma piiratuse tunnistamine

kohanemisega nii inimese, organisatsiooni kui riigi elus.

Riigivalitsemises hakkavad tooni andma otsused, mis lähtuvad (muutlikest) maailmatrendidest ja Eesti elu analüüsist, mitte pelgalt rühmitusele X otsaette kirjutatud poliitilistest või majandushuvideist. Organisatsioonidele saabub õppiva ja otsiva eksistenti ajastu, kus ükski ennast tõsiselt võtete firma või asutus ei saa kunagi valmis.

Inimese jaoks tähendab see tõdemust, et ka kaheksakümneselt tuleb igal hommikul midagi uut moodi teha, elu avastada, tarkust juurde hankida. Selgeid ja kindlaid asju jääb vähe, määramatust tuleb juurde. Mis ongi ebameeldiv - elu garanteeritud rahavoogude, igaveste kokkulepete ja surmkindlate ilmaprognooside maailmas on kindlasti mõnusam. Ebameeldiva asja juurutamine vajab pingutust ja sihipärasest eestvedamisest. Eriti kui ka valikut pole, on ju naftavaese väikerahva jaoks kohanemise ja enesejuhtimise tarkus tõepoolest ainus tee eduks ja ellujäämiseks.

Esimese samm teadmusühiskonna poole on aus peeglisvaatamine ja oma piiratuse tunnistamine. Ja seda mitte ainult koolihariduse mõttes, vaid kõigi nende elu ja kooselu vormide juurutamise mõttes, mida ülejäänud maailm harjutas, sel ajal kui meie kommunismi ehitasime. Alates kirjadele vastamisest kuni liikluskultuuri ja võrdõiguslikkuse väljajätmiseks.

Väga tabavalt ja lakooniliselt kirjeldatud väliskeskonna mudel, millesse peavad mahtuma ka ülikoolid. Ja eks siit need probleemid alguse saavadki.

(järgneb)

Ülikool protestib*

Kurvastusega peab nentima, et 20. jaanuari Eesti Päevalehe Tallinn artikkel "Kohus lubas elamud Nõmme liivikutele" on kvaliteetpäevalehe kohta üllatavalt tendentslik, kajastades kahjuks vaid ühe osapoole (Eesti Roheliste Liikumise) arvamust.

Artiklist jääb ekslikult mulje, nagu oleksid Eesti Roheline Liikumine ja Nõmme Tee Selts käinud kohut TTÜga. Tegelikult oli kohtusse kaevatud Tallinna Linnavolikogu, kes 2003. aasta aprillis kõnesoleva detailplaneeringu kehtestas.

Artiklis on puudutatud ka Tallinna Tehnikaülikooli kava ehitada mainitud maa-alale elamud. Ka see lähenemine on ekslik ja ühekülgne, ning artikli faktivead kahjustavad TTÜ haldusprorektori Peep Jonase sõnul sellisena ülikooli huve:

- **TTÜ plaanib nimetatud alale ehitada mitte lihtsalt "elamud", nagu EPL kirjutab, vaid vastavalt linna üldplaneeringule on see ala mõeldud põhiliselt haridus-, teadus-, tervishoiu- ja**

kultuuri- ning spordiasutustele. Esmajärjekorras on ülikoolil plaanis rajada uus ujala olemasoleva spordihoonest kõrval;

- artiklis mainitakse puuduolevat Harjumaa keskkonnateenistuse kooskõlastust. Harjumaa keskkonnateenistuse kooskõlastus on saadud juba 16.05.2002 (kiri nr 1-6/1095), ilma milleta poleks mõeldav vastava detailplaneeringu kehtestamine linnavolikogu poolt;

- keskkonnahinnangu teinud AS Tallmaci keskkonnahinnangus (06.2001) on eraldi peatükk, mis käsitleb keskkonnamõju;

- nimetatud detailplaneering ei ole vastuolus Tallinna üldplaneeringuga, mille järgi see ala on mõeldud põhiliselt haridus- ja teadusastustele. Ja pealegi on Mustamäe üldplaneering alles koostamisel.

TTÜ kommunikatsiooniosakond

*Kirjast Eesti Päevalehe peatoimetajale

Valitsus andis loa TTÜ kinnisvara võõrandamiseks

Vabariigi Valitsus andis neljapäeval, 22. jaanuaril Tallinna Tehnikaülikoolile loa kinnisvara võõrandamiseks.

Võõrandamisele kuuluvad järgmised ülikooli omandis olevad, Tallinnas asuvad kinnistud kui vara, mis ei ole ülikoolile tarvilik ülikooli eesmärkide saavutamiseks:

- kinnistu asukohaga Akadeemia tee 15/1 (pindala 10 773 m², sihtotstarve sotsiaalmaa). Kinnistu koosseisus on tootmis- ja laboratooriumikorpus koos abihoonena ning kinnistu on koormatud 2 rendilepinguga;

- kinnistu asukohaga Akadeemia tee 15/4 (pindala 3 713 m², sihtotstarve tootmismaa). Kinnistu koosseisus on lao-garaazhihoone; hoonestamata kinnistu asukohaga Akadeemia tee 15/6 (pindala 5 255 m², sihtotstarve - transpordimaja);

- kinnistu asukohaga Akadeemia tee 17 (pindala 5 426 m², sihtotstarve 50% tootmismaa ja 50% sotsiaalmaa). Kinnistul on katsetööde paviljon ja see on koormatud 4 rendilepinguga.

Tallinna Tehnikaülikooli Nõukogu 23. septembri 2003. a otsuse nr 62 kohaselt kinnistud võõrandatakse tasuta Tallinna Tehnoloogiapargi Arendamise Sihtasutusele. Sihtasutuse asutajaliikmeteks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium, Tallinna linn ja Tallinna Tehnikaülikool. Tallinna Tehnoloogiapargi loomise põhieesmärgiks on sihtasutuse tegevusse kaasatud teadusmahukate ettevõtete rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmine, mis omakorda tagab Eesti majanduse konkurentsivõime kasvu.

Ameerika,

prof Mihkel Kaljurand

Ameerika!

14

vt ka M&M 3-4, 8-10, 13-14, 18, 20-21

Järgmisel hommikul läksin Susyt vaatama. Tee polnud küll pikk, kuid otsustasin esimest korda kasutada Chicago linnatransporti. Nimelt ei ole Chicago metroo maa all, vaid kõlgub tänavate kohal pilvelõhkujate vahel. Vist kardavad, et kui nad maa ära uuristavad, kukuvad tornid pikali. Igatahes oli *elevated traini* kasutamine piisavalt lihtne ja nii olen ma seda linna vaadanud igalt kõrguselt. Aga Susy on teine Chicago vaatamisväärsus Sears Tower'i kõrval, 8 miljonit aastat vana *tyrannosaurus rexi* luukere Fields'i teadusmuuseumis. See olevat kõige paremini säilinud dinosauruse luukere maailmas. Kreationistid küll väidavad, et tegelikult loodi kõik 7000 a tagasi, ja luukered ainult paistavad 8 miljoni aasta vanused. Wittgenstein oleks muidugi küsinud, et mida me mõtleme selle all, et "paistavad", kuid Feyerabend, kaasaegse teadusfilosoofia suurim autoriteet väidab, et vahet pole, millist teooriat uskuda, kõik on müüt, narratiiv. Eks ta ole. Mina pooldan siiski ortodoksset seisukohta, et Susy kunagi ka ringi hulkus. See lugu, kuidas ta avastati ja lõpuks muuseumi sattus, on täis dramatismi, kuid siinkohal kõrvaline.

Muusikasaaste

Chicagost ära tuln rongiga. Amtrak's loksus Carbondale'isse kaheksa tundi. Rongisõit USAs on sama tüütu, kui oli omal ajal NSVLiski. Aga seal rongid hilinevad ka mitu tundi. Siiski, erinevalt nõukogude rongidest teed ei anta ja puhvetis müüdi mehhiko õlut, asi mida venes kunagi ei juhtunud. "*Train sucks*," oli kõigi tudengite ühine arvamus, kes Carbondales maha tulid, peale kodust nädalavahetust erinevates Illinoisi osariigi linnades.

Ülakorterist kostis jälle räpp ja Wittgensteini eluloo lugemisest ei tulnud midagi välja. Mu ülemistel naabritel oli kaardimänguõhtu. Leidsin, et on tulnud aeg ennast kehtestada ja nende üritusele oma tingimused seada. Üleüldse jäi mulle arusaamatuks, kuidas on võimalik kulutada elu kaardimängule, eriti pärast seda, kui Wittgenstein on meile avanud tee selliste intellektuaalsete naudingute juurde, mille kõrval muud maised harrastused magedatena tunduvad.

Toast välja astudes kohtasin nahkjopes musta noormeest, suurt ja tugevat, nõtket nagu panter. Usun, et enamik naisi oleks tundnud puhast rõõmu ainult tema vaatamisest. "*Too loud?*" uuris ta sõbralikult. Mingit sisseharjunud orjalikkust või vastupidi, kätteõpitut ülbust ei paistnud ta tundvat. *Ebony* oli tal nauditavalt stiilipuhas.

"*Come and listen yourself*," ühmasin vastu. Tundusin enesele pahura ja iriseva vanamehena, kes ma ka olen. Tassisin noormehe oma magamistuppa, kus räpp tegi verbaalse suhtlemise raskeks. Noormees võttis sõnagi lausumata oma mobiili ja helistas kuhugi: "*Hey man, turn*

down you bloody music, your fucking neighbour is pretty mad". Räpp vaikis otsekohe. Noormees patsutas mulle õlale, "*See man!*" ja läinud ta oligi. Räppi ma oma USAs viibimise ajal rohkem ei kuulnud. See, millest Eminem laulab, jääbki mulle vist teadmata. Tagantjärele mõeldes olen leidnud, et kirjeldatud ettevõtmine on mu elus üks tõhusaimaid olnud ja esimest korda veendusin, et põhimõttest "räägi inimesega" on vahel tõesti abi.

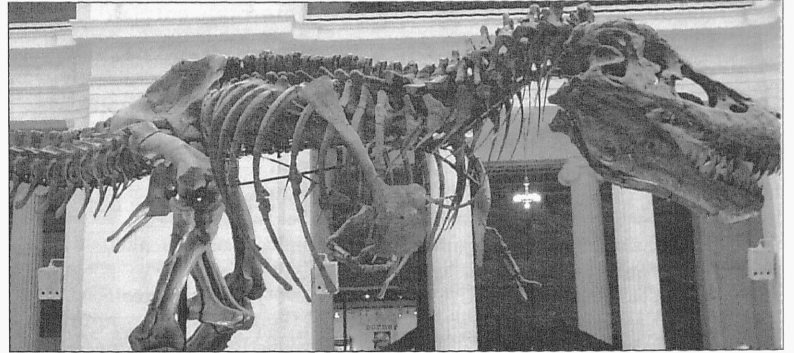
Jutustasin Jingile oma Chicago reisisist. Ta kuulas viisakalt ja vaatas huviga pilte. "Oled Sa Chicagos olnud." "Ohjaa, mitu korda." "Siis tead Sa ju Sears Tower'it?" "Ei, mis asi see on?" "Hea küll, aga *downtowni* poodides ja tänavatel oled ikka ringi kolanud". "Ma olen seal autoga läbi sõitnud". "Aga Michigani järve ääres olnud Buckinghami purskkaevu juures ennast pildistanud või metrooga Chicago kohal ringi kihutanud". "Ma tean, jah, et seal on järv."

Susyst ma ei hakanudki küsima. "Mis Sa seal Chicagos teed". "Me käime Chinatownis hiina toitu ostmas, mu kõht ei kannata ameerika toitu". Siin Eestis lugesin ksenofoobilist raamatukest "Hiinlased, sellised nad on." Tõepoolest sellised nad on. Hiinlastele näib piisavat nendest endast ja ma kardan, et ta mu soovitud Ameerikat rohkem tundma õppida – rohelist kaarti ta ju taotleb, ma ise kirjutasin soovituskirja – võtaks ta tõsiselt.

Kokkuvõtteks

Pikkade kuude jooksul kordusid mitmed siinkirjeldatud juhtumid erinevates variatsioonides ikka ja jälle, moodustades lõpuks harjunud rutiiini. Detsembris lõppesid ilusad ilmad järsult lumetormiga, mis viis miljonitest kodudest elektri. Elu jäi seisma, koolid pandi kinni ja mu rattasõitudel oli äkki lõpp peal. Dr. K jäi Washingtoni lumevangi ja tänu sellele oli tal aega Jingi ja minu artiklit toimetada. Üle pika aja pole mul vaja keele pärast muret tunda. Minu ainsaks ühenduseks maailmaga sai Jing, kes oma autoga mind toidupoodidesse vedas. Toit olemas, jäin pikkadeks päevadeks korterisse *pherogramme* toimetama. Siis lumi sulas sama ruttu, kui oli maha sadanud. Tiirutasin huvastijätuks rattaga Carbondale'i peal ja sai selgeks, et mitmed seni edasilükatud ettevõtmised jäävadki sinna paika. Kui mitu korda olin suurte lootuste ja ootustega Ameerikasse tulnud, nagu vist igaüks siis tuleb, kuid lahkudes on enamasti tundunud, et tulemused on ebamäärased ja esialgsed eesmärgid jäänud saavutamata või teisenenud millekski vähem ambitsioonikateks, nii oli ka seekord.

On öeldud, et Ameerikas peab midagi lahti olema, sest parim räppar on valge ja parim golfimängija must. Kuigi otseselt vähe tuntav, on kindlasti midagi Ameerikas teisenenud selle paarikümne aasta jooksul, kuni mina olen seda maad tundnud. Olen mõelnud, et mis on Ameerikas see, mis mind on häirinud. Ma ei leidnud

kaua aega õiget sõna sellele tabamatule tunde, kuni taipasin lõpuks, et Ameerikas puudub asjadel, nähtustel ja ehitustel küpsus. See dünaamiline maa ei hooli palju igikestvusest. Linnad pandi püsti sinna, kust raudtee läbi hakkas minema, mitte vastupidi. Carbondale on üks selline raudteejama äärde tekkinud linnakene. Täna oleme siin, homme seal, nii nagu vaja. Erinevused eri paikade vahel on ainult kliimaatilised, seega ei tekita kohavahetus ilmselt erilist kõhklust. Ameeriklaste sirgjooneline, "lapselik" iseloom ei näi süvenevat elu ambivalentssusse. Heatujulised ja elurõõmsad, nendega on lihtne suhelda. Kui neil ka mingid hierarhiad olemas on, ei paista see välja. Nendega suhtlemisel näib teine plaan - räägime ühte, mõtleme teist - täiesti puuduvat. Asjad ongi nii nagu nad räägivad. Kui nad panevad oma farmi värvasse loosungi "*God bless America*", siis seda nad ka mõtlevad. Ja kui seal on kitsekese kuju, siis on see nende meelest ilus, ja ju ta ongi nii.

Patriotismi ei demonstreerita lojalsuse tõestamiseks, nad usuvad seda, et Ameerika on parim. Mingit dekodeerimist pole ameeriklaste jutu mõistmiseks vaja, (nagu ma kahtlustan, on vaja hiinlastega suhtlemisel) ja nagu ameeriklased ise pidid nõukogude inimestega vaeva nägema, et nende jutust aru saada. Ameeriklaste teavad, et nad on head ja nad ei hakka selle väljaütlemist eufemismidega looritama. Konkurentsi ja reklaami viib selle enesepakkumise vahel tulgastava äärmuseni, kuid ainult meie alandlike eestlaste jaoks.

Ülalöeldu ei tähenda, et ameerika kultuur oleks midagi primitiivset. Meil on siin kombeks Ameerika kultuurist rääkides nina kirtsutada ja ameeriklaste iseloomu arvustada. Sama harrastavad ka skandinaavlased ja muud euroopa rahvad. Mulle on selline suhtumine ebameeldiv ja tundub ka ebaadekvaatne. Tundub, et need inimesed pole kunagi ameerika kultuuriga rohkem kokku puutunud, kui kobarkino filme vaadates ja sealtamast siis McDonalds'isse hamburgereid sööma minnes. Ameerika on liiga suur, et seda üksikisik võiks hoomata ja seal on igaühel midagi sellist leida, mis tema tasemest tublisti üle käib, olgu siis tegemist raamatu, filosoofilise doktriini või keemiaeksperimentidega.

Ma arvan, et ameeriklaste kallal ilkmises on oma osa teadvustamata kadedusel selle maa võimsuse suh-

tes. Tiivustagu see kadedus siis pimeas vihas terroriakte tegema või isehakanud mentoreid rafineeritud intellektuaalseid konstruktsioone esitama, ma arvan, et alateadlik kadedus on see, mis nii ühtesid kui teisi tagant tõukab. Sest kogu maailm näib ameeriklaste saavutusi pikemata ja tingimusteta omaks võtma. See mis juhtub Ameerikas juhtub varsti ka meil. Nii on meil kohal supermarketid, kiirtoit ja internet. Ja usun, et mõne aja pärast ilmuvad meie tänavatele nii komputereeritud ratastoolides invalidid, kui ka ülipaksud.

Karta on et need õnnatud olendid, keda ma tudengikeskuses vargsi pilusin, on paradoksaalsel viisil tulevikutrendide kuulutajad. Ja kui Eminemi või supermarketite "juurutamine" käib lihtsalt, ei ole ameerika tõeliste väärtuste, poliitilise korrektsuse, sotsiaalses solidaarsuse ja sõna- ning isikuvabaduse austamine meie ühiskonnas sugugi nii lihtsalt kulgenud. Õigupoolest pole me nende mõistete tegelikust sisust aru saanud, arvates süüni, et kõikelubatus ongi vabaduse olemus. Ja piinlikul viisil tuleb taguda meie rahvale karistusehirmuga sisse ka näiteks selliseid pisiasju, et enese järelt peaks koristama, sest su sodi häirib teisi, või et liikluses pole vaja toorutseda, asjad mis Ameerikas on iseenesest mõistetavad.

Lapsemeelsetena, on ameeriklased õnnatud, et viimased uuringud näitavad, et maailmas kasvab vimm Ameerika vastu. Seega päris ükskõik see neile ka ei ole, mida Ameerikast arvatakse. Nähes ühelt poolt ameerika massikultuuri vastupandamatut levikut maailmas ja teiselt poolt osutades kõikvõimalikku abi arengumaadele (mis see Fulbright'i stipendium muud on) ei saa nad aru selle vimma allikatest. Nii on "9/11" neile šokk, millest nad veel toibunud pole. Nagu tavavenelased ei taipa, miks tšetšeenid Moskvasse tapatööd tegema tulevad, ei näi ameeriklased taipavat, miks nende tornid maha sõideti. Pigem käsitletakse "9/11" pimedas loodusõnnetusena, kui sündmusena, mille juhtumises nad ehk ise põhjust on andnud. Ei võta mina siin enesele julgust ameeriklasi õpetama hakata. Lõpuks poleks see ka viisakas rahva suhtes, kes mind mitmeid aastaid toitnud on. Minu jaoks toimus mu Ameerikas viibimise ajal tähtsaim sündmus hoopis Ameerikast väljas, Vilniuses, kui nende president ütles, et "te ei pea enam kunagi kartma..."

Lõpp.

Ideid teoks tegema!

Katusekambrite vaikuses sündinud geniaalsed ideed ei pea enam rahu- puuduse tõttu vaid paberile või nende looja enese teada jääma. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) pakub oma teadus- ja arendustegevuse toetamise programmi kaudu innovatiivsetele projektidele finantseeringut.

EAS teeb tihedat koostööd Eesti ülikoolide ja teadusasutustega toetades tehnoloogiaalaste ja innovaatiliste toodete ning teenuste väljatöötamist. Esitatavate projektide eeltingimuseks on see, et nende tulemusi on võimalik ettevõtluses rakendada, sest EASi eesmärk ter- vikuna on Eesti ettevõtlussektori konkurentsivõime tõstmine.

"Konkreetsed teadus- ja arenduste- gevuse (T&A) programmi sihiks on luua eeldused ettevõtete eduks läbi uute või täiustatud toodete ja tee- nuste turuletoomise ning uute teh- noloogiate juurutamise," räägib Madis Võõras, EASi direktor inno- vatsiooni ja tehnoloogia arenduse alal. Programmi raames kaasfinant- seeritakse teadus- ja arendusasu- tuste või ettevõtete teostatavaid rakendusuringuid ning samuti tootearendusprojekte ettevalmis- tavaid eeluuringuid. Võõrase sõnul võiksid nii teadlased kui ka ettevõt- jad aktiivsemalt EASilt raha taotle- da.

"Eestis on nii, et teadlased teevad puhast teadust ja ettevõtjad ajavad ainult äri. Samas on neid valdkondi võimalik edukalt ühendada ja sellest võidaksid mõlemad pooled. Tead- lased saaksid oma ideed ellu viia ja ärimehed teeniksid teadussaavu- tuste toel suuremat kasumit. Muidugi on mõlema poole tegevus seotud teatud riskiga, aga inglise äriteoree- tikute sõnul ongi innovatsioon loo- vuse ja riski korrutus.

EAS on selleks, et jagada teadus- projekte toetades riske ettevõtjate- ga ja ärgitada neid julgemalt teadus- saavutusi praktikasse juurutama," lisab ta. Sageli ei hakka idee gene- raatorid raha taotlemist isegi proo- vima, sest valitseb eksiarvamus, et ega riigilt niikuinii midagi ei saa. Ent see pole hoopiski nii. 8 miljonit krooni maksnud mikroskoop, mille päikeseenergeetikaga tegelev Teh- nikaülikooli materjaliteaduse insti- tuut EASi toel oma teaduslaborisse

Toimetaja sõna

Äsja ilmunud TTÜ avatud ülikooli väl- jaanne "Avaja" nr 3 kinnitab oma juht- kirjas, et ülikoolis on olemas vajadus sisekommunikatsiooni järele, mida see leht püüab lahendada. Seoses sellega tuletan ülikooli peatselt 55-aastaseks saava TTÜ ajalehe toimetajana meel- de, et "Mente et Manu" veerud on en- diselt avatud ka ülikoolisesteks arute- ludeks ja mõttevahetusteks. Ainus nõue on see, et toimetusele saadetavad kirjatükid oleksid võimalikult kontsent-

Teadus- ja arendus-asutuste taotlus koosneb järgmistest osadest:

- 1) avaldus,
- 2) projekti plaan,
- 3) projekti teostava üksuse/ grupi võtmeisikud,
- 4) ettevõtja(te) avaldus(ed) projektis osalemiseks - juhul kui projektide teostamine toimub ettevõtete otsesel osalu- sel (ei nõuta eeluuringute taotluste korral),
- 5) taotleja soovil muud lisad ja aruanded

soetas, on vaid üks näide konst- ruktiivsest koostööst.

"Edukas majandus on teadmiste- põhine majandus ja tee selleni jõud- miseks on innovatsioon. EASi üles- andeks on ka võrgustiku loomine, mis ühendaks omavahel ülikoolide teaduskeskusi, uurimisinstituute ja äriettevõtteid. Eesti on liiga väike, et headel mõtetel kusagil kabinet- vaikuses tolmuda lasta," jätkab Võõras.

EASi tegutsemispraktika näitab, et Eestis pole ideedest puudus, ent täpset asjaajamist eeldav rahatao- luse protsess paneb inimesed kahtle- ma. "Oleme taotlusprotsessi lihtsus- tanud ja inimesi aitavad selle juures meie konsultandid. EAS eeldab *fair- play*d, korrektsust nii taotluses kui ka aruandluses % toetussummade kasutamine peab olema täiesti läbi- paistev. Samas on see, et dokumen- did oleksid korrektselt vormistatud, oluline mõlema poole jaoks," lisab ta.

Ka ettevõtluses valitsev situat- sioon on innovatsioonide ellu- viimiseks sobiv. EASi ekspordi ja tehnoloogia arendusüksuse di- rektori Sigrid Vestmanni sõnul ootab sellelt aastalt käibe kasvu vähemalt 55% ettevõtjatest.

Edith Kiilmaa
EAS kommunikatsioonijuht

reeritud ja asjalikud ning neis oleks sel- gelt välja toodud probleem, mida tahetakse arutada ning kellelt ooda- takse vastust. Niisama jutuheitamist meie lehe napp ruum paraku ei võimal- da. Et M&M levib laialdaselt ka väljas- pool ülikooli, on lootust, et meie lehes tõstatatud põhimõttelised küsimused leiavad Eesti ühiskonnas ka laialdase- mat vastukaja, mitte ei jää vaid maja- siseseks jutuaineks.

Mart Ummelas

AIESEC-i seminar "Mis teoksil?"

AIESEC Eesti kutsub TTÜ üli- õpilasi osalema seminaril "Mis teoksil?"

Kui Sa soovid rohkem teada:

- millised on Eesti ühiskonna väl- jakutsed, mis Sind samuti mõjutavad
- kuidas saaksid Sina midagi täna või tulevikus ära teha
- kas noored saavad üldse midagi mõjutada
- ja lisaks tutvuda AIESECi tegemiste ning liikmetega,
- siis tule osale AIESEC Eesti aasta- konverentsi avapäeval, 30. jaanuaril, toimuval seminaril "Mis teoksil?".

Seminar koosneb loengutest, töö- gruppide ja paneeldiskussioonist - kuula, mis toimub ning ütle oma sõna sekka! Teiste seas vahetavad noortega mõtteid Agu Laius Ühis- kondliku Leppe Sihtasutusest, Jüri Tümanok Eesti Noorte Kommerts- kojast, Andrus Kluge Eesti Kredidi- pangast ja mitmed teised oma ala parimad tegijad Seminarist osavõtt on tasuta!

Lisainfo ja päevakava <http://www.aiesec.ee>

Maris Kadakas
AIESEC Eesti

Sic!

24.-29. jaanuar

Prof K. Meigas osaleb San Jose's toimuval *Photonics West* konverentsil ettekandega.

25. jaanuar - 1. veebruar

Keskonnatehnika instituudi prof E. Loigu ja teadur-doktorant K. Piiri- mäe lähetuses Itaalias Genovas, kus nad võtavad osa EL V raamprogram- mi teadus-arendusprojekti "Piir- riveekogude haldamise integreeritud strateegiad Ida-Euroopas - Peipsi järve ja selle vesikonna piloot- projekt" (*Mantra-East*) lõpetamise seminarist ning esinevad ettekan- netega.

E. Loigu võtab samas osa ka NATO Komitee "Moodsa ühiskonna või- malused" töörühma nõupidamisest ja esineb ettekandega teemal "Peipsi järve probleemid ja kas peaks vähendada fosfori või lämmastiku koormist?".

27.-28. jaanuar

SA TTÜ Innovatsioonikeskuse kor-

raldusel toimub seminar Eesti ja Soome ettevõtluskeskkonna erine- vustest Soome ja Eesti IKT ette- võtete juhtidele. Üritus toimub EL finantseeritud *Phare CBC* program- mi projekti "Eesti ja Soome IKT ettevõtete koostööprogramm" raames.

28. jaanuar

Keemia- ja materjalitehnoloogia teaduskonna materjalitehnoloogia õppesuuna doktorant A. Krumme kaitseb doktoritööd "Bimodaalse molaarmassilise jaotusega kõrgtihe- da polüetüleeni segude kristallisa- tsiooni uurimine" kolmapäeval, 28. jaanuaril kell 12.00 auditooriumis VI -121. Teaduslik juhendaja prof A. Viikna.

kuni 5. veebruarini

TTÜ peahoone fuajees on avatud raamatukogu näitus "Masinate konstrueerimine".

Kadri Viin
kommunikatsiooniosakond

Akadeemik Valdek Kulbachi avalik loeng

Neljapäeval, 5. veebruaril 2004 kell 16.00

toimub Tallinnas Akadeemia majas (Kohtu 6)

akadeemik Valdek Kulbachi avalik loeng

"Sillaehitus Eestis".

Toimetus & kontakt

Tallinna Tehnikaülikooli ajaleht *Mente et Manu*

19086 Tallinn, Ehitajate tee 5 (I-214), faks 620 3591

Toimetaja Mart Ummelas e-mail: ajaleht@ttu.ee,
tel 620 3615 www.ttu.ee/ajaleht/

Küljendaja Siiri Timmerman

Est proprium stultitiae aliorum cernere vitia, oblivisci suorum

Teise silmas näeb pindu, oma silmas ei märka palkigi